

Pripomienky k Návrhu zákona o pedagogických zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Predmet a pôsobnosť zákona

Tento zákon upravuje

*povinnosti a práva pedagogického zamestnanca a odborného zamestnanca,
predpoklady na výkon pedagogickej činnosti alebo na výkon odbornej činnosti,
profesijný rozvoj, kariérové stupne, kariérové pozície, atestácie pedagogického
zamestnanca a odborného zamestnanca,*

*kvalifikačné predpoklady pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov,
pedagogickú činnosť pedagogického zamestnanca vrátane priamej výchovno-vzdelávacej
činnosti a jej rozsahu,*

odborné činnosti odborného zamestnanca,

*rozsah, zameranie, organizáciu a ukončovanie jednotlivých druhov kontinuálneho
vzdelávania pedagogického zamestnanca a odborného zamestnanca,*

*akreditáciu programov kontinuálneho vzdelávania, činnosť a postavenie Akreditačnej rady
Ministerstva školstva Slovenskej republiky pre kontinuálne vzdelávanie pedagogických
zamestnancov a odborných zamestnancov (ďalej len „akreditačná rada”),*

*výkon činnosti poskytovateľov kontinuálneho vzdelávania (ďalej len „poskytovateľ“),
získavanie kreditov za absolvované druhy kontinuálneho vzdelávania, sebauzdelávanie
a tvorivé aktivity pedagogických zamestnancov alebo odborných zamestnancov
a evidovanie kreditov,*

hodnotenie pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov,

starostlivosť o pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov a ich ochranu.

*Tento zákon sa vzťahuje na pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov škôl
a školských zariadení zriadených podľa osobitného predpisu, ¹⁾ škôl zriadených inými
ústrednými orgánmi štátnej správy ²⁾ a zariadení, v ktorých sa vykonáva výchova*

¹⁾ § 19 zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

²⁾ Napríklad § 142 ods. 3 zákona č. 73/1998 Z. z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície v znení neskorších predpisov, § 19 zákona č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarmi v znení neskorších predpisov, § 109 až 111 zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

a vzdelávanie detí a žiakov v pôsobnosti iných ústredných orgánov štátnej správy³⁾ a na pedagogických zamestnancov v organizáciách kontinuálneho vzdelávania pedagogických zamestnancov (ďalej len „škola a školské zariadenie“) a na ďalších zamestnancov, ak tak ustanovuje osobitný zákon.

1. Pripomienky k §2, §3, §6, §7, §12

Zákon sa vzťahuje na všetkých učiteľov základných a stredných škôl, vrátane súkromných a cirkevných. Upravuje predpoklady na výkon pedagogickej činnosti ako takej, čo znamená, že na všetkých školách bez ohľadu na zriaďovateľa bude môcť učiť už len ten, kto bude spĺňať štátom stanovené kvalifikačné predpoklady, bude riadnym zamestnancom školy a bude vykonávať pedagogickú činnosť v rozsahu stanovenom nariadením ministerstva školstva. V praxi to bude znamenať napríklad aj to, že už viac nebude možné, aby niektoré predmety, či jednotlivé témy v rámci daného predmetu externe odučili odborníci, ktorí sú v danej oblasti expertmi, vedia túto oblasť pútavo priblížiť i školopovinnej mládeži, nemajú však potrebné pedagogické vzdelanie pre prácu s mladšími žiakmi. Osobnosti literárneho života, umelci, odborníci z podnikateľskej sféry, či vedeckí pracovníci a pedagógovia vysokých škôl, teda ľudia s nesporne vysokým odborným potenciálom, nebudú môcť externe pôsobiť na školách nižších stupňov ani v prípade, že by o to prejavili záujem. Je to na škodu veci, lebo žiaci by mohli z ich skúseností len profitovať a školy by mohli ich prostredníctvom zvyšovať úroveň vzdelávania a tým aj svoj kredit. Navrhujeme preto paragrafy, ktoré sa k tomuto problému vzťahujú, upraviť do podoby, ktorá školám umožní flexibilnejšie pristupovať k personálnemu zabezpečeniu realizácie svojich školských vzdelávacích programov. V súlade s reformnou stratégiou Nové školstvo, ktorú Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika zverejnil v marci 2007, opakovane navrhujeme prebudovať školský systém na princípoch slobody, subsidiarity, participácie a konkurencie, ktoré umožnia otvoriť ho novým impulzom, posilniť v ňom postavenie školy ako slobodnej vzdelávacej inštitúcie a podporovať v ňom rozmanitosť a kvalitu vzdelávania.

2. Pripomienky k §34, §37

³⁾ Napríklad zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika je presvedčený, že na dosiahnutie novej profesijnej kvality učiteľov a tým aj nového spoločenského statusu učiteľského povolania je potrebné vytvoriť otvorený systém ďalšieho vzdelávania učiteľov v praxi, založený na princípoch decentralizácie, konkurencie a slobodnej voľby a intenzívne vytvárať širokú ponuku nových vzdelávacích programov pre učiteľov, zameraných na zvládnutie reformných zmien. Paragrafy návrhu zákona, týkajúce sa poskytovania tzv. kontinuálneho vzdelávania učiteľov, sú s touto požiadavkou v rozpore. Namiesto zabezpečenia rovnakých príležitostí pre štátnych i neštátnych poskytovateľov programov ďalšieho vzdelávania, návrh zákona znova potvrdzuje dve kategórie subjektov, z ktorých sú tie štátne opäť nespravodlivo zvýhodňované. Vstup neštátnych subjektov na trh s ďalším vzdelávaním učiteľov bude znova obmedzený, nakoľko budú môcť zabezpečovať iba tri druhy kontinuálneho vzdelávania, konkrétne špecializačné, aktualizáčn a inovačné vzdelávanie. Je nepochopiteľné, prečo nemôžu poskytovať napríklad aj tzv. funkčné vzdelávanie, určené pre manažment škôl. Na Slovensku pôsobí viacero kvalitných dodávateľov vzdelávacích programov, zameraných na manažérske zručnosti, o ich služby sa však školy nebudú môcť uchádzať, nakoľko tento typ vzdelávania bude môcť podľa navrhovaného zákona poskytovať výlučne organizácia kontinuálneho vzdelávania zriadená ministerstvom školstva alebo iným orgánom ústrednej správy a vysoké školy. Toto ustanovenie zákona je voči ostatným vzdelávacím subjektom diskriminačné, preto ho navrhujeme pozmeniť tak, aby sa postavenie všetkých subjektov, poskytujúcich programy kontinuálneho vzdelávania, zrovnoprávnilo.

3. Pripomienky k §41, §43

Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika považuje za problematické i znenie paragrafov, upravujúcich proces akreditácie programov kontinuálneho vzdelávania, nakoľko akreditácia bude vo výlučnej kompetencii výlučne ministerstva školstva. Bude síce zriadená Akreditačná rada ako poradný orgán ministerstva, zo znenia návrhu zákona však vyplýva, že jej rozhodnutia nebudú pre ministerstvo záväzné. Akreditačná rada bude čisto formálny orgán bez významnejších kompetencií, nakoľko členov rady bude vymenúvať minister a to bez uvedenia kľúča, na základe ktorého bude výber prebiehať a bez uvedenia potrebných kvalifikačných predpokladov na členov rady. Uvedené paragrafy vzbudzujú obavu, že proces akreditácie nie je dostatočne ošetrený proti nežiaducej korupcii a klientelizmu, preto ich znenie navrhujeme upraviť tak, aby boli stanovené jasné kritériá výberu členov Akreditačnej rady a stanoviská rady mali väčšiu záväznosť.